

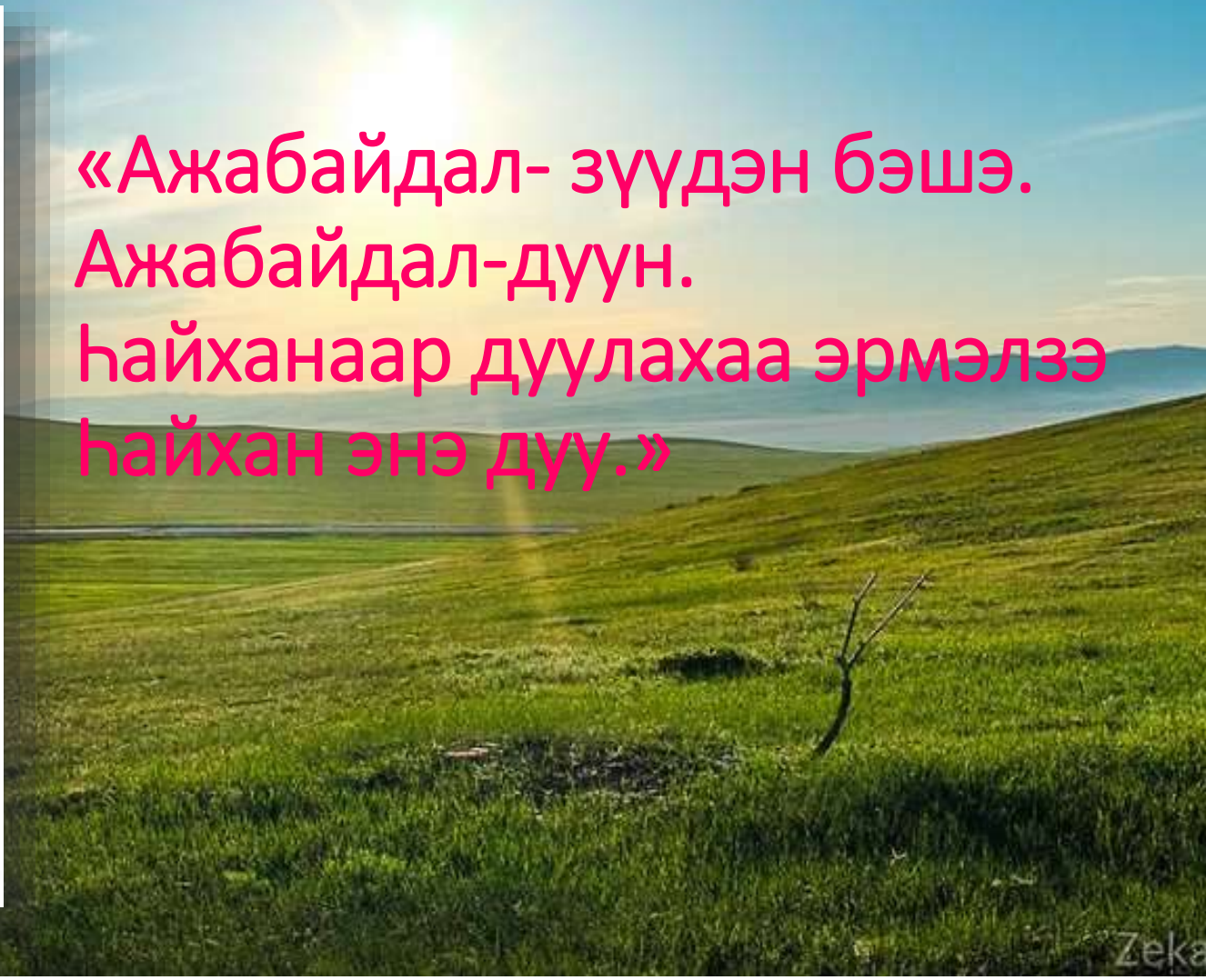
Буряад арадай
алдарта хүбүүдэй
нэгэн, мэдээжэ
шүлэгшэ-дуушан-
Даши Цыретарович
Дамбаев
(1938-1975)

*Эршэтэй дорюун,залитай согтой залуу наһанһаа
задарһан, хурса бэлигтэй поэт. Уян дууша сэдхэлэйнгээ
хүбшэргэй дээрэ тодожо, сээжсын һонороор шууяса
уншажа ябадаг байгаал даа Даши Дамбаев.*

**«Ажабайдал- зүүдэн бэшэ.
Ажабайдал-дуун.
Һайханаар дуулахаа эрмэлзэ
Һайхан энэ дуу.»**

*Сэлэнгын аймагай Харганаа нютагай таряашанай
бүлэдэ 1938 оной апрелин 13-да түрэхэн.*

наан сэсэгэй задархан сагта
жам Харганаам сэнгүүтэй»
«Түрэл нютаг»

Эшэнэш намаяа инаглай, энхэрэн,
идэжэ толгойем мээхэй зангаар.
Лаахан гараараа тэбэринэш шангаар,
рлал дүүрэн нюдөөрөө шэртэн.
наагаа бү зобо. Харгым сагаан.
ангүй бусахаб, эхэм, Шамдаа.
ХЭ»

Хүбүүншни эрэ боложо тэижэлэй.
Хүдэр бэетэй. Хонгёо дуутай.
«Бэлигтэ поэт»-бураг суутай
Бэшхүүр барин, нэрыешни
нэрлүүлээб.
Зүгөөр шэрүүн дайнай галда
Зүрхээ шатаан мүнхэрбэш,
халагни.
Эхэ оромни солыешни дуудана,
Эсэгэмни, шинии хэрэг найхан!
«Эсэгэ»

*Үшөө арбаадтайхан Даша Дамбаев, Харганаагай Һургуулида
Һуража байхадаа, уран зохёолой, шүлэгүүдэй номуудые олоор
унишажа, өөрөөшье шүлэгүүдые бэшэжэ эхилһэн байна.*

**гамал ногоон хүрьһэнби,
асхал ехэ уһанби,
тан солгёон агаарби,
таршагүй галби
н тухай дуун»**

Жэбжэгэр үндэр бэетэй, хонгёо шанга хоолойтой Даша Дамбаевай тайзан дээрэнээ түрэл хэлээрээ:

«Дуратайлби, һананалби шамаяа,
буряад дунда һургуулим!»

*Максим Горькийн нэрэмжэтэ Литературна институтта хураха
зуураа залуу шүлэгшэн хододоо түрүү зэргэдэ ябахые эрмэлзэдэг һэн.*

*Огсом аялгатай, гүнзэгы удхатай, сэдхэл уяруулма уянгата
зохёолнуудын поэдэй бэлигэй дундаршагүй байһыень гэршэлнэ.*

**Зүрхэнэйм инаг хани нүхэд!
Зүбөөр намдаа хандабалта даа
Зүрин хэлэхэ аргамнигүй.
Сэнтэй танай хургаалые
Сэдхэлдээ хадуужа ябадагби.
(«Ханинартаа бэшэг»)**

*Поэдэй үгэнүүд дээрэ зохёогдоһон олон тоото дуунуудынь
(50-аад гаран дуунууд) арад зоноо уяруулан, урма зоригыень бадаруулан,
баясуулан зэдэлжэл байдаг.*

«Сэлэнгэ», «Согто-Хангил», «Залуушуулай дуун»,
«Уулзатараа, нютагни», «Түрүүшын дуран»,
«Дуран тухай», «Гансал ши өөрөө», «Хүбшэргэй»

Зориг түгэс үрэ ехэтэйгээр ажаллажа ябаһан тэрэ үедөө поэдэй бэшээн
«Дуулыш, минии атом», «Шанха дээрэм наран» «Буряад орон», «Алтан зула»
«Байгалай долгид», «Сэнхир хүлэг», «Зориг», «Ханинартаа бэшэг» гэхэ зэргын
зохёолнууд уран хурса удхаараа, тоб байса найруулагдаһан онсо өөрынгөө
хэлбэри маягаар бусадһаа илгардаг бэлэй. Булгилһан зүрхэнэйнгөө сохисые
өдхэлэйнгээ уян бодолой хүлгөөе залуу поэдэй шүлэглэмэл зохёолнууд соогоо
оруулжа шадаһанһаань, тэдэ бүгэдые сэднэ тээ хүдэлгэн уншадаг гээшэбди.

Суутай, дуутай Даши Дамбаевай хуби заяан, зохёохы зам Хэбэд номхон Хэжэнгэ нютагтай нягта холбоотой. Уянгата найхан шүлэгүүдые бэшэһэн юм. Галта, дуута богони наһанһаа үлөөһэн уянгата зохёолнуудһаань гадна, Даши Дамбаевай нэрые нэрлүүлхэ, түрэхэн Түмэн хүбүүниинь баһал урхи шүлэгшэн.

Дуулим сагаан Хэжэнгэдээ
Дуулахал дурамни хүрөөд байн.
Дуутай буряад энэ дайда-
Дуунайм алтан хүбшэргэйл.

«Хүбшэргэй»

Хожомынь Даша Дамбаев
Хэжэнгэдэ инаг хайратаяа
ушаржа, гэр бүлын уурхай
байгуулһан юм.

*Согтой залитай шүлэг, поэмэнүүдэйнь, дали жэсгүүртэ
нуудайнь түлөө бэлигтэй поэт Даши Дамбаевые манай бурх
арад, тэрэнэй ерээдүйн шэнэ үетэн олон олон жэлдэ
омогорхон дурсажа ябахал даа.*

**Сэдьхэлэйм нүхэд, баяртай
Шэдитэ хүни, баяртай
Дууулим хүни, хайнши даа.
нооргоо аалихан буужа ерэхэдээ
ульгэр туужын эхин тээшээ
аяар холын аялгын дуугаар дуудаарай.**

да Намсараевай нэрэмжэтэ Хэжэнгын дунда һургуулиин һурагшад
ша Дамбаевай зохёохы замда зорюулагдаһан «Уран шүлэгэй долгин
эрэ...» гэхэн уран найханай-хүгжэмтэ найруулга үнгэргөө.

аши Дамбаевай худа аха багшын ажалай
теран Владимир Цымпилович Цыденовтой
улзалга.

Бургуулиимнай ород хэлэнэй багша, Хэжэнгын арадай
театрай артистка Гомбоева Цыренма Бабуевнатай
интервью

